

VÄLGRUNDAD FRUKTAN?

Rättslägesanalys om återopande av asylskäl på grund av sexuell läggning, samt kommentar om asylsökande hbtq-personers situation

Rättslägesanalys 2, juli 2013 - NIGERIA
av Stig-Åke Petersson

INLEDNING

Det finns ett ökat intresse av att få information om hur migrationsmyndigheterna ser på frågor som gäller möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Migrationsverket har ingen officiell statistik och inte heller när det gäller migrationsdomstolarnas domar finns det några uppgifter eller sammanställningar.

RFSL har därför beslutat att göra en sammanställning av kända ärenden och utifrån dessa redovisa vissa fakta samt kommentera de beslutsmotiveringar som förekommer. Syftet är därvid att analysera rättsläget för dessa flyktingar.

De granskade ärendena, som ligger till grund för denna rättslägesanalys, avser ärenden som avgjorts av migrationsdomstolarna. Det har inte varit möjligt att göra en motsvarande granskning av ärenden där Migrationsverket som första instans har beviljat uppehållstillstånd, eftersom dessa inte kan eftersökas i Migrationsverkets register. Däremot redovisas ett antal bifallsärenden som RFSL har varit engagerad i.

Migrationsöverdomstolen, som är den praxisbildande domstolen, har sedan utlänningslagens tillkomst 2006 inte beviljat prövningstillstånd i ett enda ärende som avser frågan hur utlänningslagen ska tolkas när det gäller asylskäl på grund av sexuell läggning. Det gäller såväl Uganda som andra länder. I något enstaka fall har Migrationsöverdomstolen beviljat prövningstillstånd i ärenden där sexuell läggning åberopas men då enbart därför att handläggningen hos underinstanserna varit bristfällig, t.ex. därför att muntlig förhandling inte ägt rum, och att målet av det skälet återförvisats.

Den här rättslägesanalysen avser 44 ärenden från Nigeria under tiden från 2010 och fram till och med april 2013. Av dessa har tre ärenden ändrats av migrationsdomstolarna, som beviljat uppehållstillstånd. Inget av ärendet har blivit återförvisat till Migrationsverket.

RFSL har för avsikt att återkomma till liknande rättslägesanalyser avseende andra länder.

GÄLLANDE REGLER

Utlänningslagen

Den nuvarande utlänningslagen (UtlL) tillkom 2006 (SFS 2005:716).

Grundärenden

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd (5 kap. 1 § första stycket UtlL).

Med flykting avses en utlänning som

- befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och
- inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § första stycket UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen riskerar att utsättas för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda (4 kap. 1 § andra stycket UtlL).

Med alternativt skyddsbehövande avses en utlänning som inte är flykting och som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att

- det finns grundad anledning att anta att utlänningen om han eller hon återvänder till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt och
- utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som framgår ovan inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper denna risk eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för denna risk genom handlingar från enskilda (4 kap. 2 a § andra stycket UtlL).

Med övrig skyddsbehövande avses en utlänning som inte är flykting eller alternativt skyddsbehövande och som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp (4 kap. 2 a § första stycket 1 UtlL).

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper denna risk eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för denna risk genom handlingar från enskilda (4 kap. 2 a § andra stycket UtlL).

Verkställighetshinder

Frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning om en utlänning i ett ärende om verkställighet för fram nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap, 1-3 §§ UtlL. För att en ny prövning ska ske krävas att

utlänningen inte kunnat anföra dessa omständigheter tidigare, eller att utlänningen visat giltig ursäkt för att så inte skett (12 kap § första stycket 2 UtL).

Migrationsverket kan under vissa förutsättningar bevilja ny prövning enligt 12 kap. 18 § UtL. Om verket inte beviljar en sådan prövning kan beslutet inte överklagas till högre instans, varför dessa beslut inte ingår i denna redovisning.

Utlänningslagens förarbeten

Riksdagens beslut om ändringar i utlänningslagen innebär att den som förföljs i sitt hemland på grund av sin sexuella läggning skall beviljas asyl i Sverige. I förarbetena till denna lagändring (prop. 2005/06:6) redovisas vissa viktiga bedömningsgrunder, som Migrationsverket hittills i sina beslutsmotiveringar inte närmare berört.

På sid 26 i propositionen framhålls bl. a. följande:

Regeringen vill betona att sexuell läggning skall betraktas som en grundläggande egenskap hos individen som det aldrig kan komma i fråga att kräva att han eller hon avstår från. Sexuell läggning är alltså en sådan egenskap som kan definieras som en samhällsgrupp i flyktingbestämmelsens mening. Detta gäller även om en homosexuell person i hemlandet har dolt sin sexuella läggning, eller har levt på ett sätt som minimerat risken för förföljelse.

Regeringen påpekar också (sid 29) uppgifter om förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning kan vara mycket känsliga för sökanden och förknippade med starka skuld känslor. Det kan därför vara svårt för den sökande att berätta om sina upplevelser, inte minst när det ska ske inför en myndighetsperson.

Det förtjänas också att redovisa socialförsäkringsutskottets bedömning i sitt betänkande (2005/06:SfU4, sid 13) där utskottet diskuterar riskbedömningen för en homosexuell person som dolt sin sexuella läggning i hemlandet och/eller Sverige. Efter att ha konstaterat att detta är en grannliga uppgift säger utskottet följande:

Redan det förhållandet att personen levt öppet som homosexuell i Sverige torde kunna innebära en risk för avslöjande och därmed förföljelse i hemlandet, t. ex. om det finns personer som av någon anledning vill skada honom eller henne. Dessutom anser utskottet att det inte är rimligt att kräva att en person som levt öppet i Sverige som homosexuell i fortsättning skall dölja sin sexuella läggning för att undgå förföljelse i hemlandet.

Riksdagen biföll socialförsäkringsutskottets betänkande.

Rättsliga ställningstaganden

Migrationsverkets rättschef har utfärdat tre rättsliga ställningstagande som enbart gäller hbt-flyktingar. I de rättsliga ställningstagande redovisas hur olika frågeställningar ska tolkas vid bedömningen av en sökandes asylskäl. Ett rättsligt ställningstagande, som utgörs av styrande och stödjande riktlinjer, är bara bindande för Migrationsverkets personal och inte för migrationsdomstolarna.

Rättsligt ställningstagande RCI 4/2009 utfärdat den 12 oktober 2009 *om förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning*

Det är inte ovanligt att förföljelse på grund homo- eller bisexuell läggning åberopas sent i en asylprocess eller först när avvísings- eller utvisningsbeslutet vunnit laga kraft. Rättschefen vill med detta rättsliga ställningstagande ge vägledning för i vilken mån det faktum att uppgiften åberopats sent inverkar på bedömningen av ärendet.

Rättschefen gör bedömningen att om sexuell läggning åberopas först i en senare del av handläggningen eller processen av ett grundärende bör inte enbart detta faktum minska trovärdigheten av uppgiften.

Rättsligt ställningstagande RCI 06/2009 utfärdat den 21 oktober 2009
om homo- och bisexuella från Irak

Ett antal rapporter om förvärrat säkerhetsläge för homo- och bisexuella i södra och centrala Irak har publicerats under det senaste halvåret av 2009. Rättschefen vill med detta ställningstagande klargöra hur situationen för homo- och bisexuella irakier ska bedömas.

Rättsligt ställningstagande RCI 03/2011 utfärdat den 13 januari 2011
om metoder för utredning av risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning

I detta ställningstagande redovisas en metod för utredning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning. Metoden kan tillämpas både för den som gör sannolikt att han eller hon på grund av sin sexuella läggning riskerar förföljelse och för den som av andra skäl i sitt hemland bedöms tillhöra en grupp, som riskerar förföljelse på grund av sexuell läggning.

Metoden är avsedd att ge ett stöd för att göra en framåtsyftande prövning. Därför blir de centrala frågorna: hur den sökande kommer att manifesteras sin tillhörighet till gruppen vid ett återvändande och hur andra (både privat och offentligt) kommer att agera på detta förhållningssätt.

Migrationsverket får i sin bedömning inte kräva att den person som gör sannolikt att han vid ett återvändande offentligt visar sin sexuella läggning istället väljer ett diskret levnadssätt.

SITUATIONEN FÖR HBTQ-PERSONER I NIGERIA

Det finns en omfattande diskriminering av hbtq-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner och andra personer med queera uttryck och identiteter) i Nigeria. Några rapporter om de problem som finns i landet har publicerats på Migrationsverkets hemsida (Lifos). I den senaste rapporten från svenska ambassaden, avseende år 2010, sägs följande:

”17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Enligt artikel 214 i den federala lagen är manlig homosexualitet förbjudet och kan ge fängelse i upp till 14 år och/eller böter. Kvinnlig homosexualitet är inte omnämnd i den federala strafflagen. Enligt sharialagen är straffet för homosexualitet hundra piskrapp för en man som ännu inte är gift och stening till döds för en gift eller frånskild man. Homosexuella kvinnor straffas med piskning. Nigerias FN-ambassadör i Genève har i FN:s kommission för mänskliga rättigheter sagt att stening till döds är ett rättvist straff för onaturliga sexuella aktiviteter. Ingen har dock ännu dömts till döden för homosexualitet.

Uppgifter finns i massmedia om att personer som misstänkts vara homosexuella eller försvarar homosexualitet har attackerats av olika gänggrupperingar och det förekommer ytterligare uppgifter om att homosexuella har stängts av från skolor och universitet. Få personer avslöjar sin homosexuella läggning för omgivningen. Kontakter på Internet är vanliga bland homosexuella och det finns inga uppgifter om att myndigheterna gjort tillslag mot sådana sidor.

Den 19 januari 2006 presenterade justitieminister, Bayo Ojo, ett lagförslag gällande förbud mot förhållanden och äktenskap mellan personer av samma kön, samt "registrering av homosexuella klubbar, föreningar och organisationer, oberoende av vad de kallas ..." Lagen antogs dock aldrig.

I mars 2009 togs ett nytt lagförslag upp i parlamentet om äktenskapsförbud för samkönade. Förslaget innebär inte endast att samkönade äktenskap förbjuds, utan även krav på registrering av organisationer som verkar för homosexuellas rättigheter. Även närstående personer som känner till eller bevittnar en samkönad äktenskapsceremoni kan enligt förslaget dömas till fängelse. Förslaget har mött stark internationell kritik. ”

Bland de senaste utländska rapporterna finns en rapport från brittiska utrikesdepartementet (Lifos 29405) och amerikanska utrikesdepartementet (Lifos 30151).

Det kan tilläggas att det nigerianska parlamentet den 30 maj 2013 beslutade att i sin helhet godkänna lagförslaget från 2009. Med anledning av parlamentets beslut gjorde EU följande uttalande: The EU is concerned that Nigerian law makers have voted to accept a bill that would criminalize same sex marriage. The EU does not seek to promote same sex marriages, but has been clear it opposes discrimination or any form of legislation that seeks to persecute someone on the basis of sexual orientation. The EU also opposes any restrictions on freedom of expression, association and assembly, or persecution of those who defend these freedoms.”

ALLMÄNT OM DE GRANSKADE ÄRENDENA

Totalt omfattar denna granskning 51 ärenden från de tre migrationsdomstolarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Ärendena fördelar sig på följande sätt:

<i>Migrationsdomstol</i>	<i>Bifall</i>	<i>Avslag</i>	<i>Totalt</i>
Stockholm	0	28	28
Göteborg	3	5	8
Malmö	0	8	8
Totalt	3	41	44

Beslut i grundärendet har fattats av följande enheter vid Migrationsverket:

Boden	13
Kålleröd	9
Malmö	8
Solna	9
Uppsala	5

Vid en granskning av tidpunkten för ärendenas avgörande kan följande uppgifter vara av intresse:

Beslut/dom	2010	2011	2012	2013	Summa
Migrationsverket	8	21	14	1	44
Migrationsdomstolarna	3	11	25	5	44
Summa	11	32	39	6	88

Man kan alltså konstatera att det generellt har blivit fler avslagsbeslut under 2012 jämfört med under tidigare år.

Av de granskade ärendena avser 43 män och 1 kvinna. Den uppgivna sexuella läggningen är homosexuell i 36 ärenden (varav sex tillskriven) och bisexuell i två ärenden. Inget av ärendena avser en transperson.

Av de ärenden där flyktingen utsatts för förföljelse på grund av tillskriven homosexuell läggning handlar det antingen om att flyktingen uppfattats som homosexuell eller att flyktingen bott hos något som utnyttjat honom sexuellt eller, i ett ärende, att flyktingen ägnat sig åt homosexuell prostitution.

Flertalet ärende (40 st.) gäller personer över 18 år medan återstoden gäller s.k. ensamkommande barn.

Endast ett av ärendena avser prövning av verkställighetshinder enligt 12 kap. 19 § Utl utöver det ärende som återförvisats till Migrationsverket.

I korthet kan sägas att såväl Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas grundar sig på en bedömning av att flyktingen inte är trovärdig. Däremot kan orsaken till denna trovärdighetsbedömning variera. För bifallsärendena gäller därför motsatsvis att klaganden av migrationsdomstolarna har bedömts vara trovärdig.

Vid migrationsdomstolarnas bedömning är som regel tre nämndemän närvarande, varvid domstolens ställningstagande bestäms av en rådmän och nämndemännen genom majoritetsbeslut. I flertalet fall har domstolen varit enig men i 5 ärenden har någon eller några nämndemän varit skiljaktiga och reserverat sig mot beslutet. I två av dessa ärenden har två nämndemän reserverat sig mot avslagsbeslutet och avgörandet har således avgjorts med röstsiffrorna 2-2. I sådana fall bestäms utgången av den mening som rådmannen förordar. Det kan också nämnas att rådmannen inte reserverat sig i något av de nu granskade ärendena.

I de fall nämndemannen anmält reservation kan en typisk reservation kan därvid få följande lydelse: "JJ är skiljaktig och anför. Jag anser att NN:s muntliga uppgifter förefaller tillförlitliga och han genom dessa har gjort sannolikt att han riskerar flyktinggrundande behandling vid ett återvändande till Nigeria. Överklagandet ska därför bifallas."

IDENTITETSFRÅGOR

För att kunna bedöma asylskälen måste den myndighet som har att pröva ansökan först bedöma om sökanden gjort sin identitet och sitt uppgivna medborgarskap eller hemland sannolika för att kunna fastställa mot vilket eller vilka länder som ansökan ska prövas. Detta framgår av en dom i Migrationsöverdomstolen (MIG 2007:12).

Många asylsökande har inte någon passhandling att visa upp. En orsak kan vara att de aldrig har haft något pass och tagit sig till Sverige med hjälp av flyktingsmugglare. Andra har av flyktingsmugglaren blivit uppmanade att förstöra sitt pass.

I varje ärende, av de som granskats, har identitetsfrågan spelat en stor roll liksom i de ärenden där flyktingen angett en ålder under 18 år. I de sistnämnda ärendena har en medicinsk åldersbestämning gjorts för att utröna om hänsyn ska tas till att den sökande är ett barn.

Även om identiteten inte anses styrkt prövas som regel asylskälen mot det land som flyktingen har uppgivit. En standardmening i sådana sammanhang är följande: "Oaktat att du inte styrkt din identitet bedöms ändå att du kan anses ha gjort din identitet och hemvist sannolik. Dina asylskäl ska därför prövas mot Uganda".

I ett ärende skriver en migrationsdomstol följande:

"Migrationsdomstolen konstaterar inledningsvis att NN:s identitet är oklar. Detta medför att hans allmänna trovärdighet till viss del kan ifrågasättas."

Det förekommer att Migrationsverket genomför s.k. språktester och att resultatet av denna innebär att verket bedömer att asylskälen ska bedömas gentemot ett annat land än det som flyktingen anför. Migrationsdomstolarna har i sådana situationer alltid delat verkets bedömning.

Om identiteten inte är tillförlitligt styrkt påverkar det den allmänna trovärdigheten hos den asylsökande.

Exempel 1:

Inledningsvis anser migrationsdomstolen att det finns anledning att ifrågasätta NN:s redogörelse avseende hans resa till Sverige. Det kan inte uteslutas att NN har rest till Sverige med eget pass och visering. Detta medför att hans allmänna trovärdighet till viss del kan ifrågasättas.

Exempel 2:

NN har inte kunnat presentera någon som helst stödbevisning för att styrka händelseförloppet trots att han har anhöriga kvar i Nigeria som kunnat hjälpa honom med detta liksom de kunde hjälpa honom med att skicka hans pass till honom.

TROVÄRDIGHETSBEDÖMNINGAR

Som regel saknas skriftliga bevis för att en asylsökande har utsatts för förföljelse eller annan allvarlig kränkning.

En asylberättelse kan dock godtas och läggas till grund för bedömningen, även om skriftliga bevis saknas, om den framstår som trovärdig och sannolik. Vid bedömningen av trovärdigheten i sökandens berättelse ska normalt fästas vikt vid att berättelsen är sammanhängande, inte präglas av motstridiga uppgifter och inte strider mot allmänt kända fakta, som t.ex. relevant och aktuell landinformation. Betydelse i trovärdighetshänseende har också det förhållandet att berättelsen till sina huvuddrag förblir oförändrad under asylprövningens gång i olika instanser (se bl.a. Migrationsöverdomstolens dom MIG 2007:12).

Man kan urskilja vissa huvudgrupper av grunderna för trovärdighetsbedömningar och i det följande redovisas några sådana bedömningar som gjorts av migrationsdomstolarna. I några ärenden är domskälen mycket kortfattade och hänvisar endast till att domstolen delar Migrationsverkets bedömningar. I dessa fall har verkets beslutsmotivering redovisats.

Av praktiska skäl är det inte möjligt att redovisa domstolarnas bedömningar i sin helhet varför exemplen nedan tar upp den väsentligaste grunden för trovärdighetsbedömningen.

Ej sannolik asylberättelse

Exempel 1:

Bristerna i berättelsen innebär även att det finns anledning ifrågasätta om NN är homosexuell som han påstår. Av hans berättelse framgår dessutom att han inte levt som homosexuell utanför den tvingande relationen med AA och relationen med en av dennes medarbetare. Det är därför åtminstone oklart om NN uppfattats som homosexuell i Nigeria.

Exempel 2:

Migrationsdomstolen finner det vidare förvånansvärt att NN inte känner till huruvida det finns organisationer i Nigeria som kämpar för de homosexuella rättigheter.

Exempel 3:

Dessutom anser Migrationsdomstolen att NN inte gjort sannolikt att han är rädd för att han ska utsättas för sådan behandling som avses i 4 kap § och 2 §§ UtlL. NN har i samband med klubbbesök klätt sig i kvinnokläder och sminkat sig. Därefter har han sökt sexuella kontakter. Han har gjort så trots att han känt till att det är förbjudet i Nigeria.

Exempel 4:

Det är anmärkningsvärt att hon i stort sett inte vet någonting om den kvinnas bakgrund som hon säger sig ha levt tillsammans med i närmare två år eller hur denna tjänade pengar till deras försörjning. Eftersom homosexualitet är förbjuden eller i vart fall stark tabubelagd i Nigeria måste det ifrågasättas att inte NN skulle ha känt till det.

Exempel 5:

Migrationsdomstolen ifrågasätter inte NN:s sexuella läggning men finner det anmärkningsvärt att han som kristen valde att följa med sin mor till hennes hemby i norra Nigeria där alla är muslimer och där homosexuella handlingar är belagda med dödsstraff.

Exempel 6:

NN har inte lämnat en klar och entydig berättelse om hur och hans partner blev upptäckta. Två nämndemän var skiljaktiga och menade att NN var trovärdig och p.g.a. sin sexuella läggning riskerade förföljelse i hemlandet.

Exempel 7:

Migrationsdomstolen anser inledningsvis att det finns anledning att ifrågasätta att NN, som levde i ett familjeförhållande, lyckats hemlighålla relationen med pojkvännen under så lång tid som tio år.

Exempel 8:

Med hänsyn till att förhållandet varat under ca tre år har NN förvånansvärt dåliga kunskaper om pojkvännen och hans familj. Han vet inte vad pojkvännens mor heter i förnamn eller om pojkvännen har några syskon.

Exempel 9:

Det är för övrigt märkligt att han inte är mer informerad om homosexuellas situation i Nigeria.

Exempel 10:

Domstolen har svårt att sätta tilltro till att arbetsgivaren skulle angripa NN sexuellt på ett öppet jansfält medan NN sysslade med ogräsrensning så att förbipasserande kunde iaktta det.

Exempel 11:

NN har försökt förklara sin oförsiktighet – att inte låsa sin dörr i en situation som enligt hans uppgift vid upptäckt skulle generera ett långt fängelsestraff och reglering – med att det är del av hans attityd att ta risker. Detta förefaller för domstolen vara en efterhandskonstruktion.

Exempel 12:

Enligt migrationsdomstolens bedömning är det vidare osannolikt att han och hans partner har kunnat träffas i familjehemmet, som för övrigt fungerade som en koranskola, i så många år utan att bli upptäckta.

Exempel 13:

NN har inte kunnat lämna några konkreta uppgifter om mannen vilket är förvånande med hänsyn till deras förhållande och att de känt varandra under förhållandevis lång tid. Det framstår också som osannolikt att NN kunnat ha sex med mannen i dennes kontorslokaler under lång tid utan att de kommit till allmänhetens kännedom.

Exempel 14:

NN har vidare uppgett att pojkvännens pappa polisanmälde deras relation och att det på så sätt blivit allmänt känt i hembyn att de var homosexuella. Migrationsdomstolen finner det inte trovärdigt att pappan skulle anmäla sin son till polisen, med tanke på den utbredda sociala tabu som omgärdar homosexualitet i Nigeria (hänvisning till amerikanska utrikesdepartementets rapport 2011, sid. 50).

Exempel 15:

NN har inte gjort sannolikt att han nu skulle vara efterlyst. Migrationsdomstolen bedömer att han således inte har gjort sannolikt att polisen har kännedom om hans sexuella läggning eller att han är eftersökt av de nigerianska myndigheterna. Det har inte framkommit att hans levnadssätt i Sverige har medfört att hans sexuella läggning är känd för hemlandsmyndigheterna.

Motstridiga uppgifter

I de fall flyktingen vid olika tillfällen uppgivit olika uppgifter om den åberopade förföljelsen anser domstolarna att flyktingen inte är trovärdig. Flyktingen kan exempelvis ha sagt en sak i den inledande asylutredningen och vid senare utredningar lämnat kompletterande upplysningar som i något kan uppfattas strida mot vad som vad som sagts vid den första utredningen.

Exempel 1:

NN har under utredningen hos Migrationsverket och i överklagandet hävdade att det endast var fråga om ett sexuellt förhållande med vänskapsinslag för att sedan under den muntliga förhandlingen hos migrationsdomstolen uppge att de hade ett normalt förhållande och att partnern var speciell för honom.

Exempel 2:

Under asylutredningen hos Migrationsverket uppgav han att han blev knivhuggen under en fotbollsmatch i juni eller juli 2009 och svårt misshandlad i december samma år. Under den muntliga förhandlingen har han istället beskrivit hur han blev misshandlad under en fotbollsmatch i juni eller juli 2009 och knivstukken i december 2009. Någon förklaring till varför han uppgett motstridiga uppgifter i en så central del av asylberättelsen har inte framkommit.

En nämndeman var skiljaktig och menade att NN var trovärdig och därför skulle överklagandet bifallas.

Strider mot befintlig landinformation

I avslagsmotiveringarna har domstolarna i de granskade ärendena inte anfört att asylberättelsen strider mot befintlig landinformation.

Asylberättelse inte oförändrad

Exempel 1:

Rörande ett av sina förhållanden hävdade han före överklagande att detta inleddes år 2007 (då 24 år) och att de träffades från och till i ter års tid. Numera påstår han i stället att det inleddes när han var 15 eller 1 år gammal och att han inte minns hur länge förhållandet varade.

Exempel 2:

Migrationsdomstolen finner det särskilt anmärkningsvärt att han först i överklagandet uppger att han och hans partner hotades med machete, piskor och påkar.

Exempel 3:

NN har vid Migrationsverkets asylutredning berättat att han varit tillsammans med sin tidigare pojkvän i åtta år medan ha under migrationsdomstolens muntliga förhandling uppgav att de hade varit tillsammans i sex år.

En nämndeman var skiljaktig och ansåg att NN riskerade förföljelse på grund av sin sexuella läggning.

Exempel 4:

I sitt överklagande har NN anfört att han blivit knivskuren i Lagos. Han har vid den muntliga förhandlingen berättat att han blivit attackerad ned machete¹ i Lagos av en man från hemorten. Detta är således nya detaljer i berättelsen som varken lagts fram vid utredningen eller i samband med överklagande.

Andra skäl

Utöver de ovan angivna huvudrubrikerna finns det även andra avslagsmotiveringar varav nedanstående exempel kan få illustrera dessa.

Exempel 1:

NN förefaller inte ha fruktat för sin säkerhet eftersom han återvänt till Nigeria efter vistelsen i Grekland, trots att det varit möjligt att söka asyl i Grekland eller något annat land.

Exempel 2:

Homosexualitet är förbjudet enligt lag och starkt tabubelagt i Nigeria. NN har inte påstått att hans läggning kommit till myndigheternas kännedom. (Flyktingens pojkvän blev mördad av sin egen familj).

En nämndeman var skiljaktig och menade att NN riskerade att utsättas för övergrepp på grund av sin sexuella läggning vid ett återvändande till hemlandet.

---

¹ Enligt Nationalencyklopedin är machete en stor huggkniv.

Exempel 3:

NN har berättat att han levt i ett förhållande med en annan man sedan år 2006 utan att något hänt honom. Han har vidare uppgett att han på ett kyrkomöte under hösten 2010 offentligt berättat att han sovit med en annan man. Efter detta har han kvarstannat i Nigeria ca sex månader utan att råka ut för något från myndigheterna i landet. Det finns således inte något som talat för att hans sexuella läggning skulle ha kommit till myndigheternas kännedom.

Exempel 4:

Migrationsdomstolen finner det anmärkningsvärt att han har befunnit sig i Sverige i över ett års tid och trots detta inte gjort några efterforskningar eller försök till att kontakta anhöriga eller sin upp-givne pojkvän i hemlandet för att ta reda på vad som skett med honom.

OTILLRÄCKLIG FÖRFÖLJELSE

För att de övergrepp som den sökande åberopar ska vara skyddsgrundande krävs att de är av viss art och intensitet.

Exempel 1:

NN har uppgett att han levt i en hemlig homosexuell relation. När NN:s far upptäckte relationen försökte han lura i NN och hans partner syra under förespegling att det var vatten. Han har inte anfört att något ytterligare hänt honom på grund av hans sexuella läggning. Med hänsyn till vad NN råkat ut för i hemlandet bedömer migrationsdomstolen att hans berättelse inte ger stöd för att han vid en framåtsyftande riskbedömning riskerar att utsättas för övergrepp av den art och intensitet som krävs för att skyddsbehov ska komma ifråga. Vad NN anfört i denna del är således inte tillräckligt för att det ska föreligga ett skyddsbehov.

Exempel 2:

Den händelse NN berättat om utgör en enstaka händelse. Händelsen ska ha varit klart lokalt förankrad. Hans berättelse är också otydlig och han säger att han agerat mot betalning. (Han och hans partner blev upptäckta av byborna som ville döda dem, men NN lyckades fly. Relationen med NN:s partner började genom att partner erbjöd pengar för sex).

Exempel 3:

Homosexualitet är starkt tabubelagt i Nigeria och förbjudet enligt lag. NN har emellertid inte påstått att hans sexuella läggning har kommit till myndigheternas kännedom. I samband med sin fars begravning blev han misshandlad. Detta är en enstaka handling och han har inte utsatts för skyddsgrundande behandling efter denna händelse.

ÖPPEN MED SIN SEXUELLA LÄGGNING

I förarbetena till UtIL förs en diskussion om betydelsen av att vara öppen med sin sexuella läggning. Dessa tankegångar har sedan vidareutvecklats i det Rättsliga ställningstagande RCI03/2011 från den 13 januari 2011. I detta dokument redovisas ett resonemang som förts av den brittiska högsta domstolen.

Varken i förarbetena eller i det rättsliga ställningstagandet finns en entydig och klar definition av vad som menas med att leva öppet med sin sexuella läggning. Då det inte heller finns någon prejudicerande dom i denna fråga varierar bedömningar i det enskilda fallet mellan Migrationsverket och migrationsdomstolarna.

Exempel 1:

Domstolen finner att A på ett rimligt sätt har förklarat motiven för och övervägandena bakom att han och hans vän vågade vara intima utomhus och anledningen till att de greps av någon slags handlingsförklaring efter upptäckten. ---

NN har för domstolen inte gett uttryck för någon vilja att leva öppet homosexuellt, varken i hemlandet eller i Sverige. Tvärtom har han närmast gett intryck av att han var nöjd med att sköta sitt liv utan att andra visste något. Mot den bakgrunden finner migrationsdomstolen att det inte kan anses oskäligt att NN utnyttjar möjligheten att bosätta sig på annan plats i hemlandet för att på det sättet kunna leva sitt liv utan risk för förföljelse eller skyddsgrundande behandling.

BEDÖMNING AV LANDINFORMATIONEN

När det gäller Uganda har domstolarna aldrig ifrågasatt att homosexuella handlingar är kriminaliserade med långa fängelsestraff. Domstolarna menar också att det förekommer annan typ av förföljelse och övergrepp. Däremot är den allmänna situationen i Nigeria idag inte sådan att den ger upphov till ett generellt skyddsbehov.

Det kan dock noteras att i ett ärende har man bortsett från den befintliga landinformationen och istället lagt flyktingens uppfattning om situationen för homosexuella till grund för sin bedömning, trots att den uppenbarligen strider mot tillgänglig landinformation.

Exempel 1

Beträffande samhällets syn på homosexualitet så uppger du at det ses som ett enkelt brott från vilket man med lätthet kan köpa sig fri. Mot bakgrund av detta har din berättelse inte gjort sannolikt att du är i behov av skydd på grund av detta.

NYA OMSTÄNDIGHETER

Frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning om en utlänning i ett ärende om verkställighet för fram nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 12 kap, 1-3 §§ UtIL. För att en ny prövning ska ske krävas att utlänningen inte kunnat anföra dessa omständigheter tidigare, eller att utlänningen visat giltig ursäkt för att så inte skett (12 kap § första stycket 2 UtIL). Migrationsdomstolen kan också anse att de anförda nya omständigheterna redan har prövats inom ramen för det tidigare avslagsbeslutet.

Exempel 1:

Migrationsdomstolen konstaterar att NN:s skyddsbehov i allt väsentligt redan varit föremål för prövning. Både Migrationsverket och migrationsdomstolen har vid tidigare prövning bedömt att han inte gjort sannolikt att han på grund av sin sexuella läggning har ett skyddsbehov. Vad som framgår av ingiven tidningsartikel är inte sådana nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående hinder mot verkställighet.

Även i ett grundärende, som alltså inte avser verkställighetshinder, kan det förekomma att nya uppgifter tillförs asylansökan först vid domstolsförhandlingen. Även i sådana fall bedöms om de nya uppgifterna är trovärdiga även om begreppet "giltig ursäkt" inte används.

Exempel 2:

NN har i samband med överklagandet till migrationsdomstolen anfört helt nya grunder för sin ansökan och skydd (dvs. förföljelse på grund av sexuell läggning). Det skäl han uppgivit till varför han först nu anfört dessa omständigheter framstår inte som godtagbar. Omständigheterna har framförts först sedan han fått avslag på sin asylansökan hos Migrationsverket och han har även under asylutredningen tillfrågats om han uppgett samtliga skäl för sin ansökan om asyl.

MIGRATIONSDOMSTOLARNAS BIFALLSÄRENDEN

Eftersom det endast finns tre bifallsärenden från Nigeria kan det vara av intresse att närmare redovisa såväl Migrationsverkets avslagsmotivering som migrationsdomstolens bifallsmotivering. Det kan därvid konstateras att avslagsmotiveringarna i stor utsträckning liknar de som förekommer i de övriga ärenden som redovisas i denna rapport. Det är därför svårt att förstå, utifrån redovisade domskäl, varför migrationsdomstolarna i just dessa tre ärenden har bifallit överklagandet när de inte gjort det i flera andra liknande ärenden.

Ärende 1

Migrationsverkets avslagsmotivering (Kålleröd 2012)

NN har inte lämnat en trovärdig och rimlig berättelse om sin sexuella läggning. Att han skulle ha bott tillsammans med sin pojkvän och hemlighållit förhållandet i den lilla byn i fyra år är inte troligt, särskilt med tanke på att homosexualitet i Nigeria är straffbart.

Det är inte heller sannolikt att pojkvännen skulle ha begått självmordsattentatet utan att först ha berättat om det eller tagit farväl av NN.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Göteborg 2013)

Migrationsdomstolen anser att hans berättelse framstår som självupplevd och i den del som avser hans sexuella läggning och hans vilja att leva som öppet homosexuell är berättelsen klar och koncis och utan motstridiga uppgifter. Migrationsdomstolen lägger därför uppgifterna om hans homosexuella läggning till grund för bedömningen av skyddsbehovet.

Det anförda leder enligt migrationsdomstolen till slutsatsen att klaganden på grund av sin homosexualitet inte kan återvända till Nigeria. Den utsatthet som hans homosexuella läggning kan leda till är av sådan varaktighet och intensitet att hans fruktan får bedömas som välgrundad. NN är därför att betrakta som flykting.

Ärende 2

Migrationsverkets avslagsmotivering (Kålleröd 2012)

NN hade sexuellt umgänge med pojkvännen på sin farm och detta uppmärksammades av en man som såg dem från ett träd. Migrationsverket ansåg att NN inte var trovärdig då platsen för hans och hans pojkvans sexuella umgänge ha varit speciellt avskild eftersom mannen som såg dem befann sig arbetande i närheten. Mot bakgrund av omgivningen och myndigheters syn på homosexualitet i Nigeria har NN inte lyckats förklara varför han och hans pojkvän inte var försiktigare i sitt umgänge med varandra. NN var därför inte trovärdig.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Göteborg 2012)

Även om NN:s redogörelse för vad som hänt honom i hemlandet innehåller vissa tveksamheter är den på det stora hela mycket detaljerad, sammanhängande och samstämmig. Det saknas därför anledning att ifrågasätta redogörelsen. Den kan därför läggas till grund för bedömningen av hans skyddsbehov.

NN har uppmärksammats som homosexuell i hemlandet. Han är på grund av detta eftersökt av både lokala myndigheter och den nationella polismyndigheten. Mot denna bakgrund och mot bakgrund av hur situationen enligt rapporteringen om Nigeria ser ut för

homosexuella finns det grundad anledning att anta att han om han återvänder till hemlandet riskerar att utsättas för sådan behandling att han är att anse som flykting.

Ärende 3

Migrationsverkets avslagsmotivering (Kålleröd 2010)

Mannen var präst och undervisade i filosofi och etik och hade en liberal syn på religion. Han skrev ett tiosidigt dokument som handlade om homosexualitet, kvinnliga präster, stiftet och biskopsvalet. Han blev avsatt som präst och utsatt för övergrepp då man trodde han var homosexuell. Migrationsverket ansåg att hans berättelse hade vissa trovärdighetsbrister men den förföljelse han utsatts för var inte tillräckliga för att han skulle beviljas uppehållstillstånd på grund av ett skyddsbehov.

Migrationsdomstolens bifallsmotivering (Göteborg 2010)

Migrationsdomstolen ansåg att NN gjort sannolikt att han på grund av åsikter om bl.a. homosexuella och samkönade äktenskap som han uttryckt i en teologisk skrift gjort sannolikt att han förlorat sitt prästämbete och att hans hus därefter attackerats. Av landinformationen i målet framgår att en nigerianska staten och samhället i stort såväl som den anglikanska kyrkan i Nigeria ser mycket allvarligt på homosexualitet och de som förespråkar det. Det finns exempelvis uppgifter om att personer som misstänks vara homosexuella har misshandlats och att polisen underlåtit att beivra detta. Hans fruktan för förföljelse är välgrundad.

MIGRATIONSVERKETS BIFALLSÄRENDEN

Som inledningsvis påpekats har det inte varit möjligt att närmare granska Migrationsverkets beslut då dessa inte kan återfinnas i verkets register. RFSL har dock biträtt den asylsökande i flera ärenden där Migrationsverket som första instans har prövat asylansökan och som därför inte överklagats till migrationsdomstolarna. Vid en genomgång av dessa ärenden (ca 10 st.) kan konstateras att Migrationsverket under den granskade perioden inte har bifallit en enda asylansökan från Nigeria där välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sexuell läggning åberopats.

KOMMENTARER TILL ANFÖRDA DOMSKÄL

Den avgörande avslagsmotiveringen i de granskade ärendena är klagandens bristande trovärdighet. Flertalet bedömningar avser därvid domstolarnas bedömning av att asylberättelsen inte är sannolik. Det är således sannolikhetsbedömningar som avgör ett asylärende. Nedan kommer därför dessa sannolikhetsbedömningar att närmare kommenteras.

Utöver sannolikhetsbedömningar har asylansökningar också avslagits av andra skäl, exempelvis att asylberättelsen inte varit oförändrad under asylprocessen eller att den innehåller motstridiga uppgifter. När det gäller den typen av avslagsmotiveringar hänvisas till uppgifter som lämnats i Migrationsverkets asylutredningen. Eftersom dessa utredningar inte funnits tillgängliga i denna granskning har det inte varit möjligt att närmare kommentera dessa avslagsmotiveringar.

Inledningsvis kan konstateras att det endast i ett ärende (exempel 1) direkt uttrycks att domstolen ifrågasätter att en klagande är homosexuell. Orsaken till denna bedömning är att mannen inte levt som homosexuell utanför en påtvingad relation. Mannen själv påstår sig dock vara homosexuell.

Domstolarna synes ha accepterat att situationen för homo- och bisexuella (inget resonemang om situationen för transpersoner har hittats) är svår i Nigeria. Det märkliga är dock att denna omständighet används mot flyktingarna när det gäller att göra sannolikhetsbedömningarna. I exempel 14 menar domstolen att det inte är sannolikt att pappan skulle ha polisanmält sonens relation med en pojkvän "med tanke på den utbredda sociala tabu som omgärdar homosexualitet i Nigeria". Varför skulle sonens pappa tveka att polisanmäla en kriminell handling hos sonen? Pappan är ju inte homosexuell och skulle därför inte riskera något straff.

I ett annat exempel (nr 4) menar domstolen att eftersom kvinnan inte känner till flickvännens bakgrund måste man ifrågasätta trovärdigheten. Detta eftersom homosexualitet är förbjudet i Nigeria. Logiken i det resonemanget är obegriplig. Varför skulle kvinnan ha anledning att känna till mer om flickvännens bakgrund bara för att homosexualitet är kriminaliserat? Betyder det att man i länder som Sverige, där homosexualitet inte är kriminaliserat, inte behöver känna till lika mycket om sin partners bakgrund som i Nigeria?

Situationen för homo- och bisexuella i Nigeria har också påverkat utgången i exempel 5. Domstolen menar där att det är anmärkningsvärt att flyktingen följt med sin mor till hennes hemby eftersom alla där är muslimer och homosexuella handlingar där är belagda med dödsstraff.

En annan märklig sannolikhetsbedömning gäller några exempel (6, 10, 11 och 13) där flyktingen blivit avslöjad i en intim situation, därför att hen antingen glömt att låsa dörren till det rum där hen hade sex eller haft sex på en öppen plats. Migrationsdomstolen menar att risken för upptäckt rimligen måste ha framstått som betydande för klaganden. Förvisso är det riskfyllt att glömma låsa dörren men det betyder inte nödvändigtvis att händelsen skulle vara osannolik. Det kan exempelvis handla om att flyktingen varit på fest och varit berusad med därav följande nedsatt omdöme. Men det kan också handla om att stundens ingivelse har gjort flyktingen oförsiktig.

Givetvis går det att hävda att en perfekt fungerande människa aldrig skulle bli avslöjad då hen aldrig tar några risker eller beter sig riskfyllt. Men varför skulle människor i länder som kriminaliserar homosexualitet aldrig göra felaktiga bedömningar eller inga bedömningar alls? Det är ju för att hen gjort vad som kan betecknas som ett misstag, eller en oförsiktighet, ur den nationella lagstiftningens perspektiv, som skyddsbehovet har upp-

stått. Att moralisera över detta misstag genom att säga att hens asylberättelse inte är sannolik har knappast stöd i den svenska utlänningslagen.

Fast skulle en person lyckas leva diskret, utan att bli upptäckt, är detta inte heller sannolikt. I exempel 7 är det osannolikt att flyktingen lyckats hemlighålla relationen med sin pojkvän så lång tid som tio år. Exempel 12 handlar om liknande omständigheter.

Domstolarna har också i sina sannolikhetsbedömningar ställt andra krav på de asylsökande hbtq-personerna från Nigeria. I exempel 3 menas att det inte är sannolikt att en person skulle våga klä ut sig till kvinna i samband med klubbbesök och därefter söka sexuella kontakter. Varför detta inte var sannolikt motiveras endast med hänvisning till gällande lagstiftning i Nigeria. Men om lagstiftningen skulle vara riktlinjen för sannolikhetsbedömningarna skulle det väl inte finnas några hbtq-personer i Nigeria över huvud taget?

I många exempel redovisas andra sannolikhetsbedömningar som är svårförståeliga. I exempel 2 är det förvånansvärt att flyktingen inte känner till huruvida det finns organisationer i Nigeria som arbetar för homosexuellas rättigheter. Om en sådan bedömning ska vara relevant krävs för det första att det finns sådana organisationer och för det andra att organisationerna arbetar öppet och är välkända i landet. På pappret finns det möjligen en organisation men den kan inte arbeta öppet, på grund av lagstiftningen i Nigeria, och är dessutom föga känd bland landets hbtq-personer. Att en flykting inte känner till en sådan organisation är föga förvånande och definitivt inte ett tecken på att asylberättelsen inte är trovärdig.

Domstolen menar i exempel 9 är det märkligt att flyktingen inte är mer informerad om homosexuellas situation i Nigeria. Så det räcker inte med att flyktingen nöjer sig med att försöka leva ett bra liv och träffa andra homosexuella. Hen måste också vara sexualpolitiskt bevandrad för att vara sannolik och trovärdig.

För att asylberättelsen ska vara sannolik krävs också att flyktingen ska veta vad pojkvännens mor heter i förnamn eller om pojkvännen har några syskon (exempel 8).

Även när det gäller de påstådda motstridiga uppgifterna i några ärenden kan konstateras att det inte alltid handlar om stora "motstridigheter" i sak utan mer en fråga om uttryckssätt. I exempel 1 har flyktingen vid ett tillfälle beskrivit relationen till pojkvännen som "ett sexuellt förhållande med vänskapsinslag" och i ett annat sammanhang som "ett normalt förhållande". På vilket sätt är dessa utsagor motstridiga? Eller menar domstolen att ett förhållande med sex inte är ett normalt förhållande? Man bör också komma ihåg att flyktingen inte har rätt att ha med sig några anteckningar vid de muntliga utredningarna och då kan naturligtvis ordvalet variera.

Även om det endast finns ett exempel på att domstolarna uttryckligen ifrågasatta den sexuella läggningen kan konstateras att en följd av trovärdighetsbedömningen blir att den uppgivna sexuella läggningen inte beaktas vid bedömningen av skyddsbehovet. Det innebär att om sannolikhetsbedömningen utfaller till den asylsökandens nackdel fortsätter domstolarna inte med någon riskbedömning av om klaganden kan återvända till Uganda utan risk för förföljelse på grund av sin sexuella läggning. Detta strider mot huvudsyftet med den nya utlänningslagen 2006 och har inte heller något stöd i utlänningslagens utformning.

Enligt förarbetena till utlänningslagen kan man aldrig kräva att en homosexuell person ska tvingas återvända till sitt hemland om enda möjligheten för att undvika förföljelse där på grund av sin sexuella läggning är att leva dolt som homosexuell. I stället för att diskutera om en flykting kan leva öppet som homosexuell i Uganda nöjer sig domstolarna med att göra en sannolikhetsbedömning och sedan avslå överklagandet.

Men även om den uppgivna förföljelsen inte anses sannolik betyder det inte per automatik att personen ljugar om sin sexuella läggning. För att kunna bedöma den uppgivna sexuella läggningen måste man ställa ett antal frågor om hur personen levt som homosexuell. I de fall asylutredningen varit tillgänglig kan noteras att Migrationsverket endast i begränsad utsträckning ställer frågor om hur flyktingen upptäckt sin sexuella läggning och sedan bejakat denna. Migrationsdomstolens domskäl är härvidlag ännu mer bristfälliga.